

до вивчення предмета, стимулює розвиток пізнавального інтересу, розвиває креативні здібності учнів. При всьому тому педагог реально відчуває: він і сам повинен бути творчим і саморозвиватися: постійно долати у собі інертність, шаблони й формальності викладання, прагнути відкриття і застосування нових методів навчання, форм творчого спілкування. Всі його зусилля мають бути спрямованими на розвиток, і – перш за все – на розвиток особистості учня, його індивідуальності, на пошук оптимальних шляхів відкриття, розвитку творчого потенціалу учнів (організація дискусій, діалогів, постановка нових цілей, запитань і проблем, вирішення варіативних завдань, досягнення оригінального «розумного мовчання»). Активне впровадження до освітнього процесу з біології інтерактивних форм та методів навчання підвищить рівень творчих здібностей і мислення учнів. Демократична обстановка в класі, безоціночність, творчий характер діяльності, відсутність стресів, прийняття та підтримка одне одного, взаємна довіра й діалог забезпечують вільний прояв творчої активності учнів.

Орієнтація на новітні цілі освіти вимагає не тільки зміни змісту предметів, що вивчаються, а й методів і форм організації освітнього процесу, активізацію діяльності учнів у ході занять, наближення досліджуваних проблем до реалій життя та пошуків шляхів їх вирішення. Тому так актуальні сьогодні методи саме інтерактивного навчання.

Список використаних джерел:

1. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. 176 с. (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
2. Панченков А., Пометун О., Ремах Т. Навчання в дії: як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання : метод. посіб. К. : А.П.Н., 2003. 72 с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Наук.-метод. посібник. К.: Вид. А.С.К., 2004. 192 с.

НАВЧАЛЬНІ ІГРИ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Ляшик Я. О.
(Рівне, Україна)

На сучасному етапі розвитку системи освіти найбільш актуальне питання «Як потрібно навчати?», адже школа має не лише дати знання, а й навчити ними користуватися у житті (правильної поведінки в природі, суспільстві, державі), що і приведе до успіху.

Психологічні та педагогічні дослідження доводять, що знижена успішність значної кількості учнів пояснюється не природженою відсутністю здібностей, а неефективним застосуванням способів навчальної роботи, невмінням школярів вчитися. Отже, першочергове завдання, яке стоїть перед школою – навчити кожну дитину вчитися. Щоб досягти цієї мети потрібна чітка і злагоджена взаємодія вчителя та учня; застосування різних прийомів, методів навчання.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що на сучасному розвитку шкільної біологічної освіти спостерігаються тенденції до зниження якості знань та посилення негативного ставлення до навчання в цілому, через загальне зниження рівня пізнавальної активності у школярів.

Тому необхідний інший підхід до організації навчання, що дозволяє змінити позиції учня та вчителя у навчальній взаємодії. У сучасній практиці в навчанні біології велику популярність набули ігрові технології. У літературі описано безліч ігрових сюжетів, представлені класифікації, які розглядають переважно загальнопедагогічні аспекти ігрових способів навчання [1].

Ключовою проблемою у розв'язанні проблем підвищення ефективності та якості навчального процесу є активізація пізнавальної діяльності учнів. Одним із методів активізації пізнавальної діяльності є навчальні ігри.

У грі актуалізується функція особистості. Якщо традиційний освітній процес передбачає передачу інформації, то в іграх учасник чітко ставить перед собою мету, добирає необхідний матеріал, відповідаючи не тільки за свою поведінку, а й за успіх всього колективу. Гра є рефлексією, самоорганізацією, крім того, вона передбачає творчий початок.

Мета даної роботи – теоретично обґрунтувати та виявити ефективність навчальних ігор як засобу активізації пізнавальної діяльності учнів під час уроків біології.

Пізнавальна діяльність як рушійна сила учнів є основою формування ціннісних орієнтирів розвитку особистості. Саме пізнавальний інтерес формує в особистості здатність до вдосконалення та творчої діяльності в будь-якій формі.

У методиці навчання біології дидактичні ігри досліджували Н. Б. Грицай, І. В. Мороз, Л. П. Міронець, Т. Є. Буяло, М. М. Скиба, О. В. Гнатів, І. І. Карташова, О. В. Комарова, Т. В. Коршевнік, Т. А. Логвіна-Бик, Н. Ю. Матяш, Є. О. Неведомська, Л. М. Рибалко та ін.

Як відомо, знання, отримані без інтересу, не стають корисними. Тому одним із найскладніших і найважливіших завдань педагога є проблема виховання інтересу до навчання.

Дидактична гра – це складне, багатогранне явище сучасної педагогіки. Гра має свою чітку структуру, але єдиної класифікації дидактичних ігор наразі немає. Вміле використання гри в навчальному процесі помітно полегшить його, оскільки ігрова діяльність звична для

дитини. Через гру швидше пізнаються закономірності навчання. Позитивні емоції значно полегшують процес пізнання [3, с. 2-3].

Ставлення педагогів до ігрових технологій неоднозначне: одні використовують їх активно, вважаючи результативними, інші віддають перевагу класичним формам та методам навчального процесу.

Використання ігор на уроках біології вирішує багато завдань. Вони розвивають пізнавальний інтерес до предмета, активізують навчальну та пізнавальну діяльність учнів під час уроків [2].

При використанні дидактичних ігор під час уроків біології, щоб вони були ефективними необхідно дотримуватися наступних умов: відповідність гри навчально-виховним цілям уроку; доступність для учнів цього віку; помірність у використанні ігор.

На уроці біології найбільш використовують такі види ігор: ігри-подорожі, ігри-доручення, ігри-припущення, ігри-загадки, ігри-бесіди, ділова гра, рольові ігри, заповнення кросвордів, комп'ютерні ігри.

З метою підвищення рівня пізнавальної діяльності в учнів, було розроблено дидактичні ігри з біології та реалізовано їх проведення.

Відповідно до календарного планування уроків з біології 6 клас ми використали наступні теми уроків: «Будова рослинної клітини», «Шкідливі та корисні бактерії», «Рослина – живий організм. Будова рослини. Органи рослин», «Фотосинтез як характерна особливість рослин», «Корінь. Внутрішня будова кореня. Функції кореня. Види коренів», «Видозміни пагона», «Будова (зовнішня) та функції листка», «Розмноження рослин: статеве та нестатеве. Вегетативне розмноження рослин», «Суцвіття», «Отруйні, неїстівні та їстівні гриби».

Із наведених тем ми розробили комплекс навчальних ігор для учнів 6 класів, які активно можна застосовувати на різних етапах уроку.

Після реалізації програми ми зробили висновки, що рівень пізнавальної діяльності змінився: з низького рівня – на середній та високий.

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок, що система дидактичних ігор ефективно впливає на розвиток пізнавальної активності учнів.

Список використаних джерел:

1. Грицай Н. Б. Методика навчання біології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 272 с.
2. Мороз І. В. Загальна методика навчання біології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2006. 589 с.
3. Нарівна Л. М. Пізнавальна гра як один з прийомів інноваційних підходів до проблеми активізації пізнавальної діяльності учнів. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2007. №36. С. 2–3.